

הרצל בתקשורת

דוח תקופתי (אוקטובר 2021)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

בעיתונות

ב"ידיעות אחרונות" הופיעה כתבת-פרסומת על אודות וועידת העלייה והקליטה של "ידיעות אחרונות", YNET, ו"ווסטי", בשיתוף משרד העלייה והקליטה והסוכנות היהודית, בהשתתפות בכירים מהממשלה ואנשי תרבות ורוח. לצד חשיבות העלייה, תרומותיה ואתגריה, צוין כי "... אפילו בימי השיא של משבר הקורונה, המשיכו יהודים לעלות לישראל... כפי שחזה הרצל בספרו "אלטנוילנד", כשאמר שיש להפוך חלום למציאות...".¹

ב"הארץ - גלריה" סיקרו את המיזם של שלושה צעירים עולים מרוסיה, המנסים להתחבר לתרבות הישראלית בעזרת "פרפומנס אומנותי", כגון: ביקור בבית קברות טרומפלדור והארת המצבות בדמויות של אבות הציונות (כולל הרצל), או מסעות ברחובות תל-אביב (בדמות "מסע היסטורי אימרסיבי" בשיתוף של שחקני תיאטרון המתחפשים לאבות הציונות). לטענת המבקר, המציין לטובה את החדשנות והמצביע על פספוסים, "גם האלתורים של השחקנים לא מוצלחים כולם באותה המידה - למשל, זעקתו של הרצל "הנה גיינגיס חאן!" למראה מכונית ובה נהג בעל מראה אסייתי".²

קק"ל צפויה להקים סניף חדש באוקראינה. בעזרתו, לצד הידוק הקשר עם יהודי המדינה, תסייע לניהול היערות ובין היתר תאבק בהשלכות שינויי אקלים. בטקס המציין את האירוע ציין יעקב חגואל (ראש ההסתדרות הציונית ויו"ר של הסוכנות היהודית): כי ימשיך לבנות את הגשר ולהגשים את המשך החזון הציוני לדורות הבאים. בין היתר ציטט חגואל את חוזה המדינה: "בבאזל, אמר הרצל הקמתי את מדינת היהודים".³

על רקע המאבק בפשיעה במגזר הערבי, עמד ישמעאל אבו-סעד, חוקר בכיר במכון הישראלי לדמוקרטיה, על הבעיות במערכת החינוך במגזר. לצד מחסור באמצעים וביטויי אפליה למיניה, התייחס גם לתכני הלימוד, המלאים לכאורה בערכים יהודיים וציוניים וחסרים כל כבוד לזהות לאומית פלסטינית. לטענתו, לא ניתנת לתלמידים ערבים ההזדמנות ללמוד חומר המשקף את התרבות, ההיסטוריה והספרות שלהם. במקום "הם לומדים על הרצל וביאליק".⁴

אורית לביא-נשיאל ביקרה את האלימות שפרצה בין חברי הכנסת איתמר בן-גביר ואימן עודה. לטענתה, דובר בתסמין של חולי בחברה הישראלית, בייחוד מהצד הימני של המפה הפוליטית. בין היתר ציינה הכותבת את

¹ חילאי, סיון. תמיד בעליה. ידיעות אחרונות (1.10.2021), עמ' 12.

² רוזובסקי, ליה. רומן רוסי ברחובות של תל אביב. הארץ - גלריה (6.10.2021), עמ' 8.

³ ילון, יורי. קק"ל תקים סניף באוקראינה: "נאבקים במשבר האקלים". ישראל היום! (7.10.2021), עמ' 17.

⁴ Abu-Saad, Ismael. Fighting crime through education in the Arab sector. *The Jerusalem Post* (10.10.2021), p. 9.

שורשיו האידיאולוגיים של הח"כ בן-גביר ואת אמירתו של הח"כ בצלאל סמוטריץ' שהופנתה נגד החברה הערבית בישראל. לדבריה, "...אמירה אלימה וגזענית החותרת תחת מגילת העצמאות והאתוס הציוני מהרצל ועד הרב צבי הירש קלישר, מבן-גוריון ועד ז'בוטינסקי".⁵

ב"ג'רוזלם פוסט" ציינו את האירועים החשובים שהותאמו לתאריך של ה-2 בנובמבר. לצד המפגש הווירטואלי המיועד בנושא הלחימה במגפה ובעוני בין נציגי הממשלה לבין העמותות המובילות, הודגש בין היתר כי בתאריך הזה ב-1898 הופיע הרצל בירושלים וב-1917 פורסמה הצהרת בלפור.⁶

קורות חייו המתומצתים של הרצל הופיעו בעיתון בשפה הרוסית "סיקרטי". הכותב שם דגש מיוחד על ארגון הקונגרסים הציוניים, על מסעו של הרצל ארצה, על פעילותו הדיפלומטית הענפה מול מנהיגי העולם, על ספריו ועל תרומתו הרבה לציונות שמידת הצלחתה התבהרה כבר הרבה אחרי מותו.⁷

הספרייה הלאומית הוציאה סדרת ההסככים, המשלבת ספרות, אמנות, היסטוריה וכמובן ההאזנה לקטעים מיומנים ומכתבים של אישים מפורסמים, כגון הרצל. באלה האחרונים מצטייר חוזה המדינה לא רק כאיש עולם ועיתונאי דגול, אלא בתור "...אדם מתייסר, מתוסכל ופגוע", ששיתף את הוריו בקשייו המשפחתיים. במכתביו לאשתו גם ביטא את כאביו הנפשיים ואף חשד לשפיותו ב"גיהינום" שחי בו. בהמשך הכתבה צוטטו דבריו של הביוגרף של הרצל (ד"ר אלכס ביין): "העם היהודי חב חוב גדול של תורה לנישואיו האומללים של הרצל".⁸

תוך ביקורו ארצה, נפגש הנשיא של הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו עם יו"ר ההסתדרות הציונית, הניח זר פרחים על קברו של הרצל והביע התרשמותו מהמורשת של עם ישראל.⁹

בחידון של איתי הרמן נשאלה בין היתר השאלה הבאה: "מי ממייסדי "אחוזת בית" הציע ב-1910 לשנות את שמה ל"תל-אביב" (בדומה לתרגום של ספרו של הרצל "אלטנוילנד")"? התשובה: מנחם שינקין.¹⁰

מרכז הרצל והסתדרות הציונית העולמית יצאו בפרויקט "הרצל באינסטגרם". מטרתו לחבר את סיפור הגעתו ארצה ב-1898 אל הדור הצעיר בשילוב קטעי ארכיון, חידות וסרטונים שעוקבים אחרי ביקורו. לדברי יו"ר מרכז הרצל, אורי זכי: "הרצל היה סטארטאפיסט. הוא חזה מדינה עם רכבות מהירות, תרבות עשירה ומדע מתקדם. הרצל חשב דיגיטלית כשהעולם עוד היה מונע בקיטור".¹¹

⁵ לביא-נשיאל, אורית. הולכים מכות. מעריב - המגזין (21.10.2021), עמ' 2.

⁶ Cashman, Greer Fay. Grapevine. *The Jerusalem Post* (24.10.2021), p. 12.

⁷ הרשנזון, רומן. היום של סופו נהיה ליום צמיחתו. סיקרט (24.10.2021), עמ' 6-7. (רוסית)

⁸ בולשטיין, אריאל. קול קורא. ישראל היום! (26.10.2021), עמ' 27.

⁹ כהן, משה. נשיא קונגו הניח זר על קברו של הרצל. מעריב – השבוע (28.10.2021), עמ' 13.

¹⁰ הרמן, איתי. מוח מסוכן. ידיעות אחרונות – 7 ימים (29.10.2021), עמ' 77.

¹¹ אייכנר, איתמר. הסטורי של הרצל. ידיעות אחרונות (31.10.2021), עמ' 24.